

Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj mezi lidmi, Bůh v nich má zalíbení.

Už dávno zaznělo v Bibli zaslíbení, které je tu i pro nás:

Povstaň, rozjasni se, protože ti vzešlo světlo. Zemi sice ještě přikrývá temnota a národy soumrak, ale nad tebou vzejde Hospodinova sláva.

Lukáš 2,1-14: Stalo se v oněch dnech, že vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby byl po celém světě proveden soupis lidu. Tento první majetkový soupis se konal, když Sýrii spravoval Quirinius. Všichni se šli dát zapsat, každý do svého města. Také Josef se vydal z Galileje, města Nazareta, do Judska, do města Davidova, které se nazývá Betlém, poněvadž byl z domu a rodu Davidova, aby se dal zapsat s Marií, která mu byla zasnoubena a čekala dítě. Když tam byli, naplnily se dny a přišla její hodina. I porodila svého prvorozeného syna, zavinula jej do plenek a položila do jeslí, protože se pro ně nenašlo místo pod střechem. A v té krajině byli pastýři pod širým nebem a v noci se střídali v hlídkách u svého stáda. Náhle při nich stál anděl Páně a sláva Páně se rozzářila kolem nich. Zmocnila se jich veliká bázeň. Anděl jim řekl: "Nebojte se, hle, zvěstuji vám velikou radost, která bude pro všechny lid. Dnes se vám narodil Spasitel, Kristus Pán, v městě Davidově. Toto vám bude znamením: Naleznete děťátko v plenkách, položené do jeslí." A hned tu bylo s andělem množství nebeských zástupů a takto chválili Boha: "Sláva na výsosti Bohu a na zemi pokoj mezi lidmi; Bůh v nich má zalíbení."

Micheáš 5,1-2: A ty, Betléme efratský, ačkoli jsi nejmenší mezi judskými rody, z tebe mi vzejde ten, jenž bude vládcem v Izraeli, jehož původ je od pradávna, ode dnů věčných. I když je Hospodin vydá v plen do chvíle, než rodička porodí, zbytek jeho bratří se vrátí zpět k synům Izraele.

„Vyšlo poručení za císaře Augusta, aby byl popsán všecken svět...“ Asi tohle vánoční vyprávění znáte z paměti (nebo skoro). Všimněme si v něm dnes tři detailů, které do lidských chmur svítí pořádnou nadějí:

I. Z života čistého, z rodu královského

Narozený spasitel patří po rodičích do domu a rodu Davidova. Rod to býval slavný, ale to už je dávno... Z královské dynastie nezbylo nic, a když vypravěč Lukáš říká, že se šli na císařův rozkaz zapsat do Davidova města, nemá už ani na mysli Jeruzalém, jak to bývalo za oněch slavných časů, nýbrž Davidovo rodiště Betlém.

Dávno už je tenhle královský rod zbaven moci, už nikomu nic nepřikazuje, neválčí, nezabíjí a věnuje se, tak jako ostatní lidi, obyčejné všední práci. Sám dávný král David prý byl muzikant a zachovaly se po něm některé žalmy – ale žádné vítězoslavné halekačky, nýbrž spíš prosby o Boží smilování a dík za něj. Tak tohle je prostředí, ze kterého vzejde světu spasitel.

Četl jsem už o leckom, že rozumí jedině síle a na nic jiného neslyší. Najdou se v naší i v zahraniční politice takové zjevy. Ten právě narozený král bude jiný a bude i s lidmi jednat jinak. Však to taky nebude žádný obdivovaný silný vůdce, nýbrž spasitel.

II. Goliáš oloupen

Betlémské vánoční vyprávění začíná zmínkou o tom, co se stalo z příkazu císaře Augusta a kdo na to dohlížel v provinciích. Ten příkaz – mít přehled, kdo kam patří a kolik nás vlastně je – byl nepochybně motivován daněmi. Bible takovému sčítání zpravidla nijak zvlášť nefandila, ale císař to viděl jako potřebné. Bude mít přehled a kromě toho dá poddaným zřetelně najevo, kdo tady poroučí a je tu ten hlavní.

Šli se tedy zapsat, jak císař nařídil, a když tam došli, narodil se ten, který – jak se o něm v Bibli zpívá – připravil vladaře o trůn a místo nich povýšil smutné a ponížené.

Hradní poradci císaře Augusta, správce Quirinia či krále Heroda by možná uměli poradit, na koho si jejich pán má dát pozor, jenže to právě jsou nejspíš ti, kdo rozumí toliko síle, nikoli biblické písničky a chvalozpěvu. Zpozorněli by, kdyby nabyli dojmu, že „poslední bitva vzplála“, jenomže tenhle spasitel je jiný a jeho království není z tohoto světa (a je tudíž takříkajíc pod císařovou rozlišovací schopností).

Spasitel je postava, jež není z tohoto světa, i když ji lidi pořád dokola hledají v nějakém slovutném rodu nebo mezi vítězi těch či oněch voleb, což tedy trefa není. A zatímco ti nahoře se nechávají slyšet, že vítěz bere vše a že budoucnost je jejich, spasitel začíná mezi těmi, na které nějak nevyšlo místo ani ohledy druhých.

Zatím se k němu hlásí jen jeho nejbližší a pár pastýřů. Bible jejich příběhem vybízí, abychom se k nim přidali a vyhnuli se tak natvrdlosti panovníka a jeho poradců a abychom si v životě hleděli hlavně toho, co se neprojevuje silou a lstí, nýbrž milosrdenstvím a láskou, a nebudeme litovat.

III. Člověk jest vykoupen

Najít v tom chaosu v přečpaném městečku poklidné místo pro porod asi nebylo snadné. Berme to jako obrazné vyjádření skutečnosti, že pro spasitele, který není z tohoto světa, prostě není snadné najít v tomto světě příhodné místo.

Co třeba v kostele? Možná, ale co až z toho kostela vyjdeme ven? Že by tu na nás počkal, až se zítra, za týden nebo za rok zase stavíme? To ne: nabídku a pozvání jeho království si přece neseme s sebou, kamkoli jdeme, a Bůh nás při tom doprovází. Ne jako garant toho, že všechno děláme správně, to jistě neděláme – doprovází nás na té cestě jako zdroj lásky a odpuštění, které k životu nezbytně potřebujeme.

Pro spasitele, který není z tohoto světa, není snadné najít příhodné místo. Tak se to tedy tenkrát v Betlémě vyřešilo prostorem, kde to pro nikoho z lidí není nic moc, a tam to spasení začíná.

Díky císařskému soupisu měl nastat pořádek ve státní kase a v hospodaření (což není na škodu). Později však lidi připadli na myšlenku, že plná kasa a pořádek v ní je základ všech základů a všechno ostatní že je nadstavba: kupříkladu kultura a vztahy a tak. Vlastně se do té nadstavby mělo vejít i to spasení a smysl života a Boží i lidská láska.

Jenomže v jednom pradávnmém příběhu, v tom o Davidu a Goliášovi, zakřičel mládeneček na obra: „Ty na mě s kanónem, a já na tebe ve jménu Hospodinově!“ Goliáš si to s úsměškem přepočítává: „Za jméno Hospodinovo si toho moc nekoupíš.“ Taky to považoval za nadstavbu, ale dopadlo to jinak. Jak, to staříčká píseň vyjadřuje slovy: člověk jest vykoupen.

Tak ještě závěrečné shrnutí: z rodu, který už nikoho neohrožoval, a z místa, o které mocní a vlivní nejeví zájem – právě odtud přišlo lidem spasení. Co je císařovo a co Goliášovo, to ať si císař a Goliáš nechají, na vás však nemají, vás Bůh z jejich moci vykoupil, tak se radujte a veselte, vždyť „nám, nám narodil se“.

požehnání

Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj, protože Bůh nás má rád. Zemi a s ní i lidské vztahy sice přikrývá temnota a národy soumrak, jenomže nad námi vzešla Hospodinova sláva.

Veselým i smutným se na nebi rozsvítila hvězda, jež ohlašuje, že nám, trochu vlkům a trochu beránkům, poslali od nebeského dvora nikoli zlověstnou obsílku, ale pomocnou ruku a k tomu vzkaz:

Pojďte se nebát a žijte spolu rádi!

Tak tu Boží nabídku přijměme,

pojďme se nebát a žijme sami i pohromadě rádi

a vánoční hvězda ať nám připomíná,

že nás na každém kroku provází Boží láska a milosrdenství. Amen.